

Уніфікація фундаментальної складової вищої інформаційної освіти в Україні

Соляник Алла

Кафедра документознавства та книгознавства

Харківська державна академія культури

Харків, Україна

allasolyanik164@gmail.com

The modern trend of the content and structural modernization of higher information education in the implementation of educational reforms in Ukraine. Conceptual model of nomenclature of fundamental academic disciplines for the preparation of bachelors, masters, Ph.Ds in specialty 029 Information, Library and Archival Sciences an analysis.

Ключові слова: вища ступенева інформаційна освіта, Україна, освітні програми підготовки бакалавра й магістра, науково-освітні програми підготовки доктора філософії, цикли фундаментальних навчальних дисциплін.

В умовах імплементації закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) найактуальнішим завданням науково-педагогічного персоналу вітчизняних вишів є розроблення, демократичне обговорення й прийняття нового покоління галузевих стандартів ступеневої вищої освіти для першого (бакалавр) та другого (магістр) рівнів вищої освіти, для освітньо-наукового рівня підготовки докторів філософії. При цьому, з одного боку, важливо зберегти спадкоємність змісту освітньо-професійних програм підготовки фахівців різних рівнів, а з іншого — передбачити те, що випускники будь-якого рівня освіти при вступі на наступний рівень можуть вільно обирати спеціальність, тоді як досі вони могли лише продовжувати навчання за тією самою спеціальністю. Окрім цього, європейський вектор модернізації освітньої галузі спрямовує вітчизняні виші на реалізацію таких принципів ступеневої вищої освіти:

міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у європейській освітній простір;

перехід від кваліфікаційної до компетентнісної моделі підготовки фахівців;

міждисциплінарність змісту навчальних планів і програм;

широкий профіль спеціалізацій підготовки фахівців;

гуманізація освіти проти надмірної технологізації;

фундаменталізація інваріантної частини навчальних планів та гнучкість їх варіативної складової.

Методологічні підходи для визначення змісту та структури інваріантної складової освітніх програм підготовки фахівців, зокрема й зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», закладено у другому розділі закону України «Про вищу освіту», який визначає спадкоємність та поступове ускладнення рівнів, ступенів та кваліфікацій вищої освіти. Так, стаття 5 Закону зазначає, що:

- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;

- другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи

спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності;

- третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Поступове ускладнення комплексу загальних та спеціальних (фахових) компетентностей на кожному наступному рівні вищої освіти зумовлює необхідність екстраполяції системи базових знань, умінь та навичок майбутнього фахівця відповідної кваліфікації через коректне визначення циклу фундаментальних навчальних дисциплін окремо до кожної освітньої програми підготовки бакалавра, магістра, доктора філософії. Зокрема, в освітній програмі підготовки бакалавра зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» цикл фундаментальних дисциплін має передбачати обов'язкові для вивчення студентами усіх спеціалізацій навчальні дисципліни: «Соціальні комунікації»; «Загальне документознавство»; «Аналітико-синтетична обробка документів»; «Інформаційні системи, мережі та технології»; «Соціальна інформатика»; «Інформаційне право»; «Інформаційний менеджмент»; «Інформаційна етика та екологія». Саме ці дисципліни забезпечать системне бачення майбутніми бакалаврами з інформаційної, бібліотечної та архівної справи складових документо-

комунікаційної інфраструктури суспільства, їх функціональних особливостей, каналів зв'язку, нормативно-правового, управлінського та техніко-технологічного інструментарію реалізації інформаційних продуктів та послуг.

На магістерському рівні підготовки майбутні інформаційні фахівці мають опанувати окрім світоглядних та професійно-практичних знань ще й потужний спектр науково-дослідних, управлінських, організаційно-методичних, психолого-педагогічних компетентностей, тому в циклі фундаментальних дисциплін їх освітньої програми варто запропонувати наступні: «Філософія інформації», «Ноокомунікологія», «Організація та методика науково-дослідницької роботи», «Педагогіка вищої школи», «Теорія та методологія соціокультурного проектування»; «Методика викладання спецдисциплін».

Фундаментальна складова науково-освітньої програми підготовки доктора філософії зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» має поглиблювати теоретико-методологічну кваліфікацію майбутніх дослідників та інноваційних менеджерів, формувати системне мислення та розуміння закономірностей функціонування інфосфери, на що спрямований зміст навчальних дисциплін: «Філософія науки», «Комунікації в науці», «Теорія та методологія наукових досліджень»; «Менеджмент знань», «Бізнес-планування інноваційних проектів».

Конструктивне обговорення та узгодження представниками профільних вишів модельного переліку фундаментальних дисциплін для усіх рівнів вищої інформаційної освіти з нової інтегрованої спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» буде сприяти підвищенню якості вітчизняних інформаційних фахівців, консолідованій співпраці в напрямі ефективного подолання нормативно-правових колізій перехідного періоду реалізації освітніх реформ.